

**Od oświecenia
ku romantyzmowi
i dalej...**

Część 5

NR 3190

Od oświecenia ku romantyzmowi i dalej...

Autorzy – dzieła – czytelnicy

Część 5

pod redakcją
Marka Piechoty, Janusza Ryby
przy współudziale
Marii Janoszki

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
Marek Piechota

Recenzent
Alina Kowalczykova

Spis treści

Wstęp	7
Maria Janoszka Gry z konwencjami gatunkowymi w paradach <i>Gil zakochany</i> i <i>Gil mał- żonkiem</i> Jana Potockiego	11
Marta Kalarus Oświeceniowa krytyka zabobonu. <i>Wieczory badeńskie</i> Józefa Maksymi- liana Ossolińskiego	28
Damian Pluta Z wokandy sądów nowogródzkich. Kilka szczegółów z działalności praw- niczej Mikołaja Mickiewicza	54
Aleh Loika Wielowymiarowość pojęcia „ojczyzna” w poemacie Adama Mickiewicza <i>Pan Tadeusz</i>	81
Anna Tomzik Platońskie inspiracje w <i>Horsztyńskim</i> Juliusza Słowackiego. Próba reflek- sji funkcjonalnej nad antycznymi similiami	110
Karolina Kaiser Entropia piekieł. <i>Poema Piasta Dantyszka</i> – na styku wyobraźni dantej- skiej i barokowej	130
Lucyna Nawarecka Jeszcze o Królu-Duchu i nadezłowieku	167

Kryspina Parwicka	
Transgresja w świadomości Zygmunta Krasińskiego	177
Elżbieta Malinowska	
Adama Sierakowskiego sztuka podróżowania i pisania listów	199
Oskar Kalarus	
Polscy turyści w XIX-wiecznej Japonii	222
Magdalena Bąk	
Australia w poezji polskich emigrantów. Wybrane aspekty	247
Łukasz Kraj	
Ironia romantyczna w <i>Młodości Pana Twardowskiego</i> Jarosława Iwaszkiewicza – w świetle stanu badań	264
Jan Zając	
Ballady „o pani, co zabiła pana”, w kontekście kryminologii i kryminału. (Od Mickiewicza do Gałczyńskiego)	283
Aneks. Spis zawartości pierwszych pięciu tomów	315
Indeks osobowy	321

Wstęp

Oddajemy do rąk Czytelników bardziej szczegółowo zainteresowanych literaturą polską wieków XVIII i XIX, zwłaszcza zaś problemami oświecenia i romantyzmu, inspiracjami ich twórców oraz recepcją ich dzieł w epokach późniejszych (dedykujemy go więc badaczom, doktorantom i studentom kierunków nie tylko *stricte* filologicznych), kolejny już piąty tom zbiorowy – publikację Zakładu Historii Literatury Oświecenia i Romantyzmu Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Profesora Ireneusza Opackiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W wymyślonej przed laty jakże pojemnej formule tej serii *Od oświecenia ku romantyzmowi i dalej... Autorzy – dzieła – czytelnicy* pobrzmiewają echa hołdu dla „Uczonego i Wychowawcy”¹ pokoleń polonistów, w tym i naszego Mistrza – Patrona Instytutu. W tytule tej niewielkiej jeszcze serii – skromnej części znacznie obszerniej ukazującej się pod patronatem naszego Instytutu pt. „Historia Literatury Polskiej”, zawarliśmy także aluzję do znakomitej książki Czesława Zgorzelskiego sprzed niemal półwiecza, która zachowuje inspiracyjną moc oraz niezmaconą pewność, że precyzyjne dociekania historycznoliterackie nachylone ku kontekstom współczesności² nadal mają sens.

Poprzednie tomy to (w rozszerzonej nieco na potrzeby tego wstępu formule zasadniczego opisu bibliograficznego):

¹ Środowisko macierzyste Profesora uczciło pamięć badacza obszerną monografią: *Czesław Zgorzelski – Uczony i Wychowawca*. Red. D. Paluchowska, M. Maciejewski. Lublin 2002.

² C. Zgorzelski: *Od Oświecenia ku Romantyzmowi i współczesności. Szkice historyczno-literackie*. Kraków 1978.

1. *Od oświecenia ku romantyzmowi i dalej... Autorzy – dzieła – czytelnicy.* Pod red. Marka Piechoty i Janusza Ryby. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2004, ss. 250. Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 2238. Redaktor serii: „Historia Literatury Polskiej” Jerzy Paszek. Recenzent: Józef Bachórz.

2. *Od oświecenia ku romantyzmowi i dalej... Autorzy – dzieła – czytelnicy. Część 2.* Pod red. Marka Piechoty i Janusza Ryby. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2007, ss. 258. Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 2481. Redaktor serii: „Historia Literatury Polskiej” Marek Piechota. Recenzent: Zbigniew Sudolski.

3. *Od oświecenia ku romantyzmowi i dalej... Autorzy – dzieła – czytelnicy. Część trzecia.* Pod red. Marka Piechoty i Janusza Ryby. Katowice: Wydawnictwo Gnome, Uniwersytet Śląski, 2009, ss. 154. Recenzent: Alina Kowalczykowa.

4. *Od oświecenia ku romantyzmowi i dalej... Autorzy – dzieła – czytelnicy. Część 4.* Pod red. Marka Piechoty i Janusza Ryby. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2012, ss. 253. Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 2933. Redaktor serii: „Historia Literatury Polskiej” Jerzy Paszek. Recenzent: Józef Bachórz.

Mieliśmy więc, jak widać, dzięki decyzjom kolejnych przewodniczących Rady Wydawniczej Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego, zrazu prof. Czesława Głombika, a od roku 2011 prof. Józefa Ciągwy, i nadal mamy znakomitych recenzentów.

Wypada zatem powtórzyć – z nieznacznym rozszerzeniem – akapit z przedmowy do części trzeciej, że tak trwa sztafeta historycznoliterackich fascynacji, bieg spowolniany wieloma przeszkodami, maraton nader wyczerpujący, przecież dla zachowania tradycyjnych wartości naszej kultury niezbędny. Laur wieńczy czoła nie zwycięzcom, a wszystkim uczestnikom biegu, „spółbiegaczom”, jak by powiedział Juliusz Słowacki. Pojawiają się też, jakoś spodziewane, a jednak zaskakujące, zupełnie nowe jakości i osiągnięcia, z których spostrzeżenia Czytelnicy – jeśli zechcą – mogą odnieść dodatkową intelektualną niebotyczną przyjemność lub przyziemny pożytek.

Tom niniejszy, podobnie jak poprzednie, gromadzi studia i szkice autorstwa pracowników Zakładu (prace tylko jednej autorki pojawiają się we wszystkich tomach...), a także zaprzyjaźnionych z Zakładem badaczy z innych ośrodków akademickich oraz doktorantów, a nawet – co przestaje już dziwić w świecie współczesnym, a niegdyś było wprost nie do pomyślenia – zdolnego studenta znajdującego się zaledwie tuż za połową drogi do polonistycznego magisterium.

W pracach niniejszego tomu dominuje – jak zwykle – problematyka romantyczna, jednak tym razem część oświeceniowa, szerszej rzecz u-

mując: preromantyczna, szczęśliwie jest nieco bogatsza niż w poprzednich. Tom otwiera kolejna w tej serii refleksja genologiczna dotycząca dorobku Jana Potockiego, mianowicie tekst o *Grach z konwencjami gatunkowymi w paradach „Gil zakochany” i „Gil małżonkiem”* twórcy *Rękopisu znalezionego w Saragossie*. Kolejny tekst podejmuje zagadnienie oświeceniowej krytyki zabobonu, a to na przykładzie *Wieczorów bańskich* Józefa Maksymiliana Ossolińskiego. Wreszcie otrzymujemy *Kilka szczegółów z działalności prawniczej Mikołaja Mickiewicza* pod szyldem głównego tytułu *Z wokandy sądów nowogródzkich* – w myśl przeświadczenia, że nic, co dotyczy rodowodu Adama Mickiewicza, w naszym Zakładzie z definicji nie powinno być obce.

Kolejnych pięć tekstów autorzy zechcieli poświęcić tradycyjnie dorobkowi wielkiej trójcy romantyków polskich, z konwencjonalną już w ramach serii przewagą (na zasadzie przekory?) Słowackiego nad Mickiewiczem: zrazu mamy więc uniwersalne rozważania o *Wielowymiarowości pojęcia „ojczyzna” w poemacie Adama Mickiewicza*, później zaś trzy szczegółowe zagadnienia dotyczące tekstów poety z Krzemieńca: od *Próby refleksji w obrębie Platońskich inspiracji w „Horsztyńskim” Juliusza Słowackiego*, przez *Entropię piekieł. „Poema Piasta Dantyszka” – na styku wyobraźni dantejskiej i barokowej* (sięgamy więc do inspiracji antycznych i przedoświeceniowych poezji romantycznej), aż po dopowiedzenie *Jeszcze o Królu-Duchu i nadczłowieku*, można by więc spointować tę część dokonań jako próbę refleksji od platonizmu po nietzscheanizm. Mamy wreszcie zapowiedź większej całości w postaci *Transgresji w świadomości Zygmunta Krasińskiego*.

W kolejnych trzech tekstach udało nam się zgromadzić opisy fascynacji polskich autorów XIX-wiecznych z niewielkim wychyleniem ku kolejnemu wiekowi, o niekoniecznie eksponowanych ambicjach literackich, dostarczających jednak ówczesnym czytelnikom wielorakich pod względem gatunkowym relacji z mniej lub bardziej (raczej bardziej) egzotycznych podróży, od *Adama Sierakowskiego sztuki podróżowania i pisania listów* (a bywał tenże Sierakowski we Włoszech, Francji, w Szwajcarii, Grecji, Hiszpanii, Portugalii, Chorwacji, Austrii, Rumunii, na Węgrzech, a nawet w Algierii, odwiedził Krym i Kaukaz, odbył podróż do Indii i na Jawę, że o Ziemi Świętej już nie wspomnimy), po *Polskich turystów w XIX-wiecznej Japonii*, aż do obrazków z innego świata – *Australii w poezji polskich emigrantów*. Nigdy dotąd nie obejmowaliśmy refleksją tak rozległego obszaru.

Tom domykają teksty o *Ironii romantycznej w „Młodości Pana Twardowskiego” Jarosława Iwaszkiewicza* oraz obszerny przegląd jednego motywu podporządkowany interpretacji dotychczas pominiętej, chociaż po lekturze tej pracy kontekst wyeksponowany w jej tytule wy-

daje się jak najbardziej oczywisty, mianowicie prezentujemy tu *Ballady „o pani, co zabiła pana”, w kontekście kryminologii i kryminału. (Od Mickiewicza do Gałczyńskiego)*.

Mamy nadzieję, że zarówno różnorodność zaproponowanej problematyki, jak i wielorakość zastosowanych przez autorów publikacji metodologii badawczych staną się – podobnie jak nam – bliskie Czytelnikom piątego tomu tej serii.

Wypadło z okazji wydania na przestrzeni dziesięciolecia już piątej części tej oświeceniowo-romantycznej serii, dla lepszej orientacji w zawartości wszystkich tomów, „łatwiejszego zagospodarowania przez Odbiorcę” – to plon pracy 44 autorek i autorów (Mickiewiczowska liczba pojawia się tu całkowicie przypadkowo) w postaci 65 ich tekstów – zgodzić się z sugestią recenzującej ten tom Pani Profesor Aliny Kowalczykowej i załączyć, niezależnie od spisu treści bieżącej części, także *Aneks. Spis zawartości pierwszych pięciu tomów*.

Tradycyjnie wyrażamy także nadzieję, że zarówno różnorodność zaproponowanej w tej publikacji problematyki, chwilami ocierająca się nawet o pewną egzotykę, jak i wielorakość zastosowanych przez autorów (we *Wstępie* niewymienianych, by dobitniej zwrócić uwagę na problematykę prac, honorowanych jednak w pełni w *Spisie treści* i w pozostałych elementach wydawniczych) metodologii badawczych staną się bliskie – podobnie jak nam – Czytelnikom piątego tomu tej serii.

Katowice, marzec 2014 r.

Redaktorzy

Indeks osobowy

- Abramowiczowie (ród) 74, 75
Abramowscy (ród) 75
Abrams Meyer Howard 303
Adams Douglas 247
Akara Andrej 83
Aleksandrowicz Maria 238
Amber Ludwika 251–253, 256–259
Andriolli Michał Elwiro 199
Andrzejewski Jerzy 279
Antuszewicz Władysław 68
Apthorp Octavie 214
Argens Jean-Baptiste d' 31
Ariosto Ludovico 147
Arystoteles 172, 286
Auprère Sydney H. 21
- B**
Bachtin Michaił 298, 310, 311
Backvis Claude 131–133, 140, 145, 158
Balbus Stanisław 309
Baranowski Bohdan 37, 38, 40, 41, 44
Bardach Juliusz 83
Baron Marta 315
Batawia Stanisław 306
Bąk Magdalena 299, 302, 303, 315
Beccaria Cesare 311
Bednarski Feliks Wojciech 294
Benesius Jan Botero 222
Beniowski Maurycy August 223, 226
Benjamin Walter 182, 184
Berent Waclaw 168
Berman Marshall 179, 180, 187, 190
- Bielecka Bronisława 240
Bielik-Robson Agata 179, 180, 182, 184, 190
Bieńczyk Marek 185
Biernacki Andrzej 131
Bilińska Magdalena 315
Biliński Krzysztof 127, 316
Błoński Jan 285
Błuszkowski Jan 244
Boccaccio Giovanni 34
Bohomolec Franciszek 28
Bohomolec Jan 29, 30, 37, 39
Bokszczanin Maria 202, 203
Borkowska Małgorzata 111
Borowiecka Ewa 307
Braha Symon 83, 88, 91
Braniccy Jadwiga i Konstanty 205, 214
Bronfen Elisabeth 196
Brzozowski Jacek 130, 265
Bułharynowie Katarzyna i Józef 73
Burdziej Bogdan 182
Bürger Gottfried August 297
Burkot Stanisław 200
Bylina Stanisław 48
Byron George Gordon 112, 114, 265–273, 279
Bystroń Jan Stanisław 290, 295, 299
- C**
Caillois Roger 285–289, 295, 297
Calderón de la Barca Pedro 131
Calmet Augustin 39, 41

- Cervantes y Saavedra Miguel de 271, 275
 Chamfort Nicolas-Sébastien de 16
 Chateaubriand François-René de 112, 117
 Chefren, król Egiptu 213
 Chénier André 112
 Cheops, król Egiptu 213
 Chłapowscy (ród) 214
 Chmielowski Benedykt 38
 Chodubski Andrzej 199, 201
 Chrzanowski Ignacy 183, 191
 Chymkowski Roman 195, 196
 Ciągwa Józef 8
 Cichowicz Stanisław 194, 197
 Ciemnoczołowski Artur 267
 Cieśla-Korytowska Maria 192, 194, 195, 303
 Clermont-Ganneau Charles Simon 213
 Cwenk Małgorzata 316
 Cyceron (Cicero Marcus Tullius) 201
 Cysewski Kazimierz 293, 297
 Czajkowska Agnieszka 168
 Czapska Maria 54, 60, 61, 74, 78, 79
 Czartoryski Adam Kazimierz 31
 Czechowicz Szymon 131
 Czeczotowie (ród) 76
 Czernik Stanisław 285, 291–295, 299, 302
 Czyż Antoni 131
 Czyżewska-Madajewicz Krystyna 235
- Daneyko Felicjan 71**
 Daneyko Józef 69–72, 79
 Daneyko Teodor 70–72, 79
 Daneyko Kornelia z Narbuttów 69, 70
 Danielewiczowa Maria 184
 Dante Alighieri 130, 141, 147, 155, 156, 162
 Dąbska Izydora 113
 Delumeau Jean 37, 41, 44–46
 Derenicz Michał 231, 232, 240
 Dernałowicz Maria 64, 66, 73
 Derrida Jacques 180, 181
 Dębowski Marek 25
 Diderot Denis 30
 Dionizjusz I Starszy, tyran Syrakuz 128
 Dionizjusz II Młodszy, tyran Syrakuz 128
- Dolański Bolesław 248, 249
 Dubois de Nehaut Louis-Pierre-Théophile 227
 Dudzińska Wioleta 315
 Dutka Elżbieta 316
 Działowski Zygmunt 200
 Dziekoński Józef Bogdan 299
 Dziermański Hrehory 70
 Dzierżanowski Michał 31
- Eco Umberto 178**
 Ekier Jakub 272, 275
 Ettinger Adam S. 289, 294, 306
 Ezechiel, kapłan żydowski 208
- Fałat Julian 223, 225, 226, 229, 230, 236–239, 244**
 Fedewicz Maria Bożena 303
 Fejtő François 32
 Fert Józef 281
 Fichte Johann Gottlieb 265
 Filatawa Alena 85, 86
 Floryan Władysław 273
 Floryńska Halina 167, 168
 Foucault Michel 170, 179, 196
 Fowles John 317
 Franciszek Józef I, cesarz Austrii 211
 Franke Aleksandra 316
 Frankland Richard 260, 261
 Fredro Aleksander 62, 318
 Freytag Gustav 285
 Friedrich Caspar David 315
 Fryderyk II Wielki, król Prus 12
- Gadon Lubomir 91, 92**
 Gajda Krzysztof 249
 Gałczyński Konstanty Ildefons 10, 283, 284, 307–310
 Gasztold Albrecht 74
 Gawron Agnieszka 33
 Gawron-Ciechanek Anna 316
 Gazda Grzegorz 33
 Gengell Jerzy 37
 Genlis Stéphanie Félicité de 34
 Gierulanka Danuta 300
 Gillan Garth 196
 Gille-Maisani Jean-Charles 67
 Gloger Zygmunt 57, 68, 291, 292
 Głombik Czesław 8

- Głowiński Michał 12
Gniazdowski Andrzej 169
Godfred de Bouillon, książę lotaryński 210
Goethe Johann Wolfgang von 112, 271
Goliński Zbigniew 30
Gorecki Antoni 320
Goszczyński Seweryn 317
Górcy Marianna i Kazimierz 61
Górski Konrad 62
Grabowski Ambroży 34
Grabska Maryna 74
Gradkowski Henryk 316
Grajewski Wincenty 298
Groddeck Gotfryd Ernest 112, 113
Gryglewski Aleksander 199
Gubrynowicz Bronisław 31–33, 35, 36
Gueulette Thomas-Simon 25
Günther Władysław 183
- H**
Haberman David L. 125
Haciska Rozalia 61
Haciska Waleria 63
Haciski Tadeusz 60, 61, 63, 69, 73, 79
Halkiewicz-Sojak Grażyna 182
Hall John Whitney 235
Haltof Marek 251
Hamid Abdul, sułtan Turcji 206
Hannavy John 227
Hauteroche Noël de 11, 24
Hearn Lafcadio 230, 240, 245
Hegel Georg Wilhelm Friedrich 268
Heidegger Martin 169, 170, 172, 174, 175
Heiss Anita 261
Henryk Pruski, brat Fryderyka II Wielkiego 12
Herder Johann Gottfried von 112
Hertz Paweł 183, 186
Hoesick Ferdynand 65, 67
Høffding Harald 276
Hołyst Brunon 288, 306, 311
Homer 111, 113, 114
Honderich Ted 110
Horacy (Quintus Horatius Flaccus) 201
Hübner Alexander 230, 231
Humboldt Wilhelm 113
Humięcka Wanda 297, 299
Hutnikiewicz Artur 306
- Ingarden Roman 300
Iwazskiewicz Jarosław 9, 264–266, 268–274, 276–281, 317
- J**
Jabłonowski Wacław 267
Jabłońska Władysława 28, 29, 32
Jackowski Ignacy 55–58
Jagiello Jadwiga 286, 287, 290–292, 296
Jakobson Roman 288
Janczewscy Jadwiga i Edward 202
Janczewska Jadwiga 202
Janik Michał 167
Janion Maria 37, 40, 42, 50, 188, 192, 195
Janiszewski (dziedzic Bucionek) 59, 60
Janoszka Maria 316
Japola Józef 284
Jasiński Jakub 126
Jatowt Maksymilian 318
Jean Paul (właśc. Richter Johann Paul) 268, 276, 278
Jochemczyk Mariusz 130, 132, 138, 140, 148, 156, 161
Jonca Magdalena 267
Joselewicz Jankiel 73, 74, 78, 79
Józef II, cesarz Austrii 32
- K**
Kaczmarek Marian 132
Kaczmarek Jacek 247–249, 318
Kaiser Karolina (*de domo* Pawlas) 317
Kakuzō Okakura 235, 244
Kalaga Wojciech 195
Kalarus Marta 317
Kalarus Oskar 317
Kalinowska Maria 111, 266
Kalinowski Witold 245
Kallenbach Józef 68, 69, 76, 79, 297
Kałkowska Anna 203, 205
Kamél Mustafa 217
Kamieńska Anna 308
Kamieński J. 116
Kapeluś Helena 297, 299
Karpiński Światopełk 284, 307–311
Kasperski Edward 168
Kasprowicz Jan 283, 303–307, 311
Katarzyna II, cesarzowa Rosji 126
Kawyn Stefan 265
Keats John 112

- Kerouac Jack 185
 Kierkegaard Søren Aabye 280
 Kiersnowscy (ród) 74, 75
 Kiersnowski Jan 75
 Kipling Rudyard 238, 240, 243, 245
 Kiślak Elżbieta 134, 151, 164, 266
 Klasa Barbara 223
 Kleiner Juliusz 61, 65, 67, 69, 115–117,
 131, 135, 136, 149, 150, 152, 158,
 172, 297, 298
 Kłęczńska Magdalena 317
 Klin Eugeniusz 269, 271, 274, 278, 280
 Klonowicz Sebastian Fabian 33
 Kłosiński Krzysztof 180
 Kobiela Stanisław 293, 294
 Kochanowski Piotr 131, 143
 Koczanowicz Leszek 196
 Kolberg Oskar 283, 290, 301
 Kołaczkowski Stefan 303, 304
 Kołodziej Alojzy 32
 Kołyszko Anna 185
 Koncewicz Barbara 126
 Konopczyński Władysław 224
 Kopaliński Władysław 65, 178, 208, 304
 Kornecka Jolanta 38
 Korzeliński Seweryn 248, 249
 Kossak Ewa K. 76
 Kostewicz Ksenia 64, 66, 73
 Kostkiewiczowa Teresa 30
 Kotański Wiesław 222
 Kotarbiński Józef 116
 Kott Jan 30, 183, 189
 Kowalczyk Alina 8, 10, 131, 193,
 265
 Kowalewska Danuta 41, 49
 Kowalski Piotr 47
 Kowzan Tadeusz 21
 Kozicka Romana 317
 Koziembrodzki Bolesta 214, 218
 Koziellówna Marianna 73
 Koźmian Stanisław Egbert 316
 Kraj Łukasz 264, 317
 Kralkowska-Gądkowska Krystyna 199
 Krasieński Wincenty 179, 181, 183, 184,
 187, 191, 192, 318
 Krasieński Zygmunt 9, 173, 177–195,
 197, 198, 315, 316, 318
 Kraszewski Józef Ignacy (ps. Bolesławi-
 ta) 199, 201, 315, 320
 Krček Franciszek 72, 79
 Kristeva Julia 197
 Kryszczuk Marzena 132, 136, 144, 154
 Krzysztofiak Anna 310
 Krzywicki Tomasz 64, 75
 Krzyżanowska Zofia 115
 Krzyżanowski Julian 171, 173, 273, 297
 Kubale Anna 186–188
 Kubary Jan 223
 Kucharski Eugeniusz 290–296, 300,
 302
 Kuciak Agnieszka 156, 178
 Kukulski Leszek 16, 26
 Kulawik Adam 308
 Kulczycka Dorota 308
 Kulesza-Gierat Monika 131
 Kumaniecki Kazimierz 178
 Kuryś Agnieszka 67
 Kuziak Michał 189
 Kwiatkowska Agnieszka 317
 Kwiatkowski Maciej 61

 Lacan Jacques 196
 Lalak Danuta 262
 Lanckorońska Leonia z Potockich 224
 Lanckoroński Karol 224–230, 232–234,
 236–243
 Lanckoroński Kazimierz 224
 Lange Antoni 240
 Langford Ruby Ginibi 259
 Lanner Joseph 241
 Larthomas Pierre 13
 Lasić Stanko 285–288
 Latawiec Czesław 113
 Le Loyer Pierre 37
 Lechoń Jan (właśc. Serafinowicz Le-
 szek) 319
 Lehr-Splawiński Tadeusz 91
 Lemert Charles C. 196
 Lenartowicz Teofil 283, 298, 301, 302,
 307, 311, 312
 Leopold II, cesarz Austrii 31
 Lesage Alain-René 24, 31
 Lessing Gotthold Ephraim 112
 Leszczyński Damian 179, 196
 Leśmian Bolesław 307
 Lewandowski Władysław 38
 Libera Zdzisław 147

- Linde Samuel Bogumił 29, 37, 44
Lipińska Ewa 250, 257
Lipps Theodor 270
Lipski Jan Józef 283, 304
Lisicki Paweł 156
Lisiewicz P. 185
Lisowski Jerzy 295
Lister W.B.C. 231
Loika Aleh 317
Lombroso Cesare 306
Loti Pierre (właśc. Viaud Julien) 231, 244
Lubomirska z Czartoryskich Izabella (Elżbieta) 12, 18, 31
Lyszczyna Jacek 63, 318
- Łaguna Piotr 269–271, 274, 276, 277
Ławski Jarosław 111, 115, 117–120, 122, 123, 128
Łoboz Małgorzata 267
Łopaciński Euzebiusz 54, 61, 62, 64, 69, 70, 72, 73, 76, 78, 79
Łopalewski Tadeusz 308
Łoziński Jerzy 110
Łubieński Leon 189
Łubieński Tomasz 60, 79
Łubieński Władysław 222, 223
Łukasiewicz Jacek 66, 67
- Mácha Karel Hynek 315
Machniewicz Stanisław 131
Maciejewski Jarosław 131, 142, 147, 148
Maciejewski Marian 7
Maisonneuve Joseph de 11
Makowiecka Zofia 64, 66, 73
Makowski Bolesław 35
Malczewski Antoni 114
Malinowska Elżbieta 199, 222, 318
Małachowski Aleksander 28, 32–34, 36
Mamzer Hanna 250
Marcelińska Aleksandra 318
Marcinkiewicz, adwokat 57
Marczewska Katarzyna 67
Marczewski Mateusz 259
Marek Zdzisław 255
Margiel Marta 318
Maria Teresa, cesarzowa Austrii 38
Markiewicz Henryk 288, 308
Marks Karol 184
Maspero Gaston 213
Maślanka-Soro Maria 155
Matejko Jan 199
Matuszewicz Josiel 73
Matuszewski Ignacy 167
Mauersberger Adam 249
Mayenowa Maria Renata 286
Mazanowski Antoni 297
Mączak Antoni 227
Meyerbeer Giacomo (właśc. Meyer Beer Jacob Liebmann) 315
Męciński Wojciech 222, 223
Mickiewicz Adam 9, 10, 60–65, 67, 69, 74–77, 79, 81–85, 87–99, 102, 104–107, 110, 113, 142, 151, 214, 273, 283, 284, 296–302, 305, 307–311, 315, 317, 319, 320
Mickiewicz Adam, stryjeczny dziad poety 63, 64
Mickiewicz Aleksander 68
Mickiewicz Barbara 63
Mickiewicz Bazyli 63–65, 67–69
Mickiewicz Franciszek 76, 77
Mickiewicz Jakub 63, 64
Mickiewicz Jerzy 77
Mickiewicz Józef 63
Mickiewicz Mikołaj 9, 54, 55, 57–70, 72–79, 319
Mickiewicz Stefan 63
Mickiewicz z Sapliców Wiktoria 63
Miedziński Ziemowit 190
Miłosz Czesław 184, 279
Miłosz Janina 279
Minczewska-Gospodarek Kamelia 307
Minter Peter 261
Miodunka Władysław 252
Mitford Algernon Bertram 231
Mitzner Piotr 278
Modrzejewski Józef 16, 21
Monteskiusz (Montesquieu Charles Louis de) 311
Morawski Kazimierz 201
Morawski Stanisław 79
More Thomas 311
Morgan Sally 261
Mucha Alfons 315
Musset Alfred de 319

- Namowicz Tadeusz 272, 279
 Napierała Anita 193
 Narbuttowic Anna i Józef 70
 Naruszewicz Adam 28
 Nawarecka Lucyna 172, 318
 Nawarecki Aleksander 151
 Niedzielski Czesław 227, 228
 Niesiołowski Józef 55–60
 Niesiołowski Ksawery 58
 Nietzsche Fryderyk 167–175
 Noras Damian 318
 Norwid Cyprian Kamil 113, 269, 276, 281
 Novalis (właśc. Hardenberg Friedrich von) 192, 194, 276
 Nowacka Beata 199
 Nowak Zbigniew Jerzy 134
 Nowakowski Jan 283, 301, 302
- O**
 Oberg Kalervo 250
 Ołędzka-Frybesowa Aleksandra 183
 Olkusz Wiesław 223
 Olszewicz Bolesław 249
 Ong Walter J. 284, 285, 287, 291, 292, 295, 297, 304, 312
 Oodgeroo Noonuccal (Kath Walker) 262
 Opacka Anna 292, 295, 302, 304
 Opacki Ireneusz 134, 142, 171, 296, 300, 303–305
 Orzeszkowa Eliza 212, 315
 Ossoliński Józef Maksymilian 9, 28–36, 39–45, 47–52, 317
 Ossowski Jerzy S. 308
 Owsiejewicz Berek 72, 73
 Owsiejewicz Gutta 72, 73
- P**
 Paderewski Ignacy 214
 Palante Georges Toussaint Léon 276
 Palloni Michał Anioł 131
 Pałuchowska Danuta 7, 315
 Pałasz-Rutkowska Ewa 223
 Paradowska Maria 225
 Park Mungo 205
 Parwicka Kryspina 318
 Pasek Jan Chryzostom 136
 Passi Izaak 307, 309
 Paszek Jerzy 8
 Paszkowski Lech 249, 250
- Pattey Eglantyna 117
 Pawlikowski Michał 167
 Paźniewski Włodzimierz 316
 Pecold Kazimierz 267
 Pelc Jerzy 274
 Pelka Leonard J. 40, 44
 Pers Aneta 38
 Petoia Erberto 38, 42
 Petryńska Magdalena 285
 Piechota Marek 8, 63, 182, 264, 318
 Pietraszkiewicz Onufry 316
 Pigoń Stanisław 62, 179, 187
 Pilger John 253
 Pinatel Jean 306
 Piwińska Marta 181
 Plater-Potocki Konstanty 214
 Platon 110, 113, 114, 116–125, 127, 128, 169
 Pleszak Mariusz 318
 Pliniusz Młodszy (Gaius Plinius Caecilius Secundus) 31
 Pluta Damian 319
 Pochel Piotr 319
 Podbielski Henryk 286
 Podemska-Abt Teresa 254, 257–259, 261, 262
 Podhorski-Okołów Leonard 75
 Polo Marco 122
 Poloński Marian 238
 Pomorska Krystyna 288
 Poniatowski Józef 31
 Poniatowski Stanisław August, król Polski 11
 Pope Alexander 111
 Porębowicz Edward 155, 162
 Potocka Anna 205
 Potocka Julia z Lubomirskich 11
 Potocka Katarzyna z Branickich 205
 Potocka Konstancja 14
 Potocka Oktawia 14
 Potocka Róża 14
 Potocki Adam 199
 Potocki Andrzej 205, 207
 Potocki Jan 9, 11–22, 24–26, 316, 319
 Potocki Seweryn 14
 Potocki Stanisław Szczęsny 12, 14
 Prejs Marek 134, 157
 Prokop Jan 131
 Propp Włodzimierz 286

- Prus Bolesław (właśc. Głowacki Aleksander) 209, 212, 214
 Przeclawski Antoni 75
 Przesławski Tomasz 295
 Przewłocki Grzegorz 12
 Przybylski Ryszard 278
 Przybyśławski Artur 171
 Przychodniak Zbigniew 130
 Pyczek Waclaw 131
 Pytasz Marek 250
 Pyzik Teresa 180
- R**
 Radzik Ryszard 86
 Radziwiłł Antonina 70
 Radziwiłł Elżbieta 70, 79
 Radziwiłł Konstanty 70
 Radziwiłł Maciej 71, 72
 Radziwiłł Mikołaj 70
 Radziwiłłówna Barbara 74
 Rajmund, hrabia Tuluzy 210
 Rasiński Lotar 179, 196
 Ratajczakowa Dobrochna 126
 Reeve C.C. 180
 Reeve Henry 183, 184, 189
 Reicher-Thonowa Gizela 267–272, 274, 276, 279, 280
 Richter Adrian Ludwig 177
 Roksolana, żona Sulejmana II Wspañalego 206
 Romaniszyn-Ziomek Lidia 319
 Romer Andrzej 223
 Rosiek Stanisław 188
 Rosner Katarzyna 288
 Rosset François 11, 12, 14, 18, 19, 21
 Rostafiński Józef 67
 Rostocki Medard 76
 Rousseau Jean-Jacques 195
 Rudaś-Grodzka Monika 110, 111, 113
 Rudolf, arcyksiążę Austrii 211
 Rusek Beata 319
 Rutkiewicz Michał 86
 Rutkowska Aleksandra 319
 Ryba Janusz 8, 13, 28, 184, 264, 319
 Ryłowie Kornelia i Ksawery 70
 Rymkiewicz Jarosław Marek 54, 56, 58, 59, 63–65, 69, 70, 74, 78, 79
 Rzadzowska Ewa 30
 Rzączyński Gabriel 37
- Said Edward William 245
 Salomon, król żydowski 208
 Sand George (właśc. Dudevant Aurore) 117
 Sapieha Adam 225
 Sapieha Paweł Jan 223–227, 229–238, 240–245
 Sapkowski Andrzej 320
 Saplica Jan 63–69, 79
 Sawicka Jadwiga 249
 Scarron Paul 24
 Schiller Johann Christoph Friedrich 112
 Schlegel August Wilhelm von 112, 274
 Schlegel Friedrich Karl Wilhelm von 112, 181, 265, 267–269, 271, 272, 274–276, 278–280
 Schopenhauer Artur 167
 Sénancour Étienne 117
 Seweryn Agata 131
 Shaftesbury Anthony Ashley Cooper 112
 Shakespeare William 116, 131, 271–274, 280, 304, 305
 Shelley Percy Bysshe 112
 Sidoruk Elżbieta 307
 Sienkiewicz Henryk 202, 203, 320
 Sierakowska Maria z Potockich 199, 201
 Sierakowski Adam 9, 199–203, 205–219, 318
 Sierakowski Jan 202
 Simpson John 178
 Sinko Tadeusz 111–113, 122, 125
 Siwicka Dorota 63, 65
 Skarga Piotr 222
 Skrzetuski Kajetan 34
 Skubaczewska-Pniewska Anna 308
 Słabczyński Waclaw 224, 225
 Sławiński Janusz 12, 227
 Słomczyński Maciej 305
 Słowacka Salomea z Januszewskich (*secundo voto* Bécu) 115, 171, 175
 Słowacki Juliusz 8, 9, 110, 113–128, 130–132, 134–136, 140, 142, 144, 145, 147, 149–151, 154, 156, 158, 167, 168, 170–175, 265–269, 272–274, 276–281, 308, 316, 317, 319, 320

- Smoleński Tadeusz 213, 214, 217
 Smoleński Władysław 39
 Sobolewski Ludwik 34, 35
 Sontag Susan 271
 Sprengel Mieczysław 256
 Staff Leopold 168, 280
 Stankiewicz-Kopec Monika 319
 Stankowska Halina 131–133
 Starnawski Jerzy 131
 Stasikowska Aneta 319
 Staszic Stanisław 311
 Stefanowska Zofia 151
 Stevenson Leslie 125
 Stoff Andrzej 308
 Stomma Ludwik 46
 Strossmayer Josip Jurij 206
 Stypulkowska Barbara 64
 Sudolski Zbigniew 8, 60, 65, 75, 182, 183, 185, 187
 Sulejman II Wspaniały, sułtan osmański 206
 Syga Teofil 67
 Syrokomla-Buĥak Andrzej 63, 65, 75, 76
 Syrski Szymon 223
 Szargot Barbara 320
 Szargot Maciej 182, 185, 186, 188, 299, 303, 320
 Szetkiewiczowie (ród) 202
 Szmydtowa Zofia 147
 Szostak Jan 293
 Szturc Włodzimierz 265, 266, 268, 269, 271, 274, 277, 278, 281
 Szuster Marcin 179
 Szweykowski Zygmunt 209
 Szybieka Zachar 87
 Szykowski Marian 36, 38, 43
 Szymanowski Adam 37
 Szymanowski Piotr 12
- Ścieszka Agnieszka Anna 320
 Śliwicki Piotr 39
 Śmiachowicz Mikołaj 86
 Śpiewak Jan 308
- Taborski Roman 31, 224, 226
 Taillepieď Noël 37
 Tankred, książę normandzki 210
 Taranek Olga 267, 268, 278
- Tarnowski Stanisław 116, 199, 318
 Tasso Torquato 131, 143, 150, 152, 273
 Tokć Siarhiej 96
 Tokugawa Ieyasu 235
 Tolstoj Lew 272
 Tomalik Marek 248
 Tomasz z Akwinu, św. 294
 Tomaszuk Katarzyna 111
 Tomkiewicz Władysław 16
 Tomzik Anna 320
 Towiański Andrzej 172
 Traczyk Michał 249
 Trela Daria 320
 Tretiak Józef 116, 132, 297, 300
 Treugutt Stefan 270
 Triaire Dominique 11–15, 17–19, 21, 23
 Troszyński Marek 265
 Trypućko Józef 77
 Tukałło 71, 72
 Tumas Witaut 88
 Tuwim Julian 249, 307
 Twain Mark 247
 Tylkowski Wojciech 37
 Tynecka-Makowska Słowinia 33
 Tyszkiewicz Leon 289, 294, 306, 312
- Ujejski Kornel 316, 319
 Ułaszczyk Mikołaj 82
 Urbankowski Bohdan 74
- Vambery Herman 205
 Vapereau Gustave 24
 Volny Patrycja 248, 249
- Wagner Ryszard 167
 Walaszek Adam 249
 Walther Ingo F. 177
 Wartenstein Wanda 271
 Wasilewska Anna 11, 12, 18, 21
 Waśko Andrzej 189
 Watteau Antoine 19
 Weiner Edmund 178
 Wereszczaka Stefan 75
 Wergiliusz (Publius Vergilius Maro) 35
 Węgrzycki Adam 300
 White Richard 253
 Whitehead Alfred North 110
 Widera Kaja 320
 Wiczorkiewicz Anna 207

- Wierzbicka Anna 252
Wierzbicka-Michalska Karyna 11
Wierzbicki Andrzej 39
Wierzejski Antoni 56
Winckelmann Johann Joachim 111, 112
Windakiewicz Stanisław 67, 69, 131, 147, 150
Wiśniowski Sygurd 249
Witkowska Alina 63, 65, 248
Witkowski Przemysław B. 12, 14
Witwicki Władysław 120, 121
Włodarski Józef 223
Wnuk Agnieszka 267
Wodzińska Maria 117
Wodziński Cezary 281
Wohnout Wiesław 187
Wojciechowski Konstanty 297
Wojtyga-Zagórska Wiesława 286
Wolanowski Lucjan 235, 247, 248, 254
Wolf Norbert 177
Wolfreys Julian 196, 197
Volter (Voltaire; właśc. Arouet François-Marie) 30, 32
Wyczółkowska-Nowik Irena 132
Wyka Kazimierz 283, 291, 292, 299, 300, 301
Wyrwicz Karol 28
Zagórski Jerzy 13
Zajac Jan 320
Zajączkowski Jan 255, 256
Zakrzewski Bogdan 267
Zapałowicz Hugo 223, 225–230, 232, 233, 236, 237, 239–244
Zawistowski Władysław 279
Zgorzelski Andrzej 297, 298
Zgorzelski Czesław 7, 283, 296, 299, 300, 303, 305
Zielińska Marta 63, 65
Zięba Michał 301
Zmorski Roman 303
Zygmunt II August, król Polski 75
Żmigrodzka Maria 195, 266, 270, 279
Żuławski Jerzy 167
Żurowski Maciej 285
Żygulski Zdzisław 245
Żywiołek Artur 168

Opracowała
Maria Janoszka

Na okładce wykorzystano zdjęcie autorstwa Aleksandry Piechoty

Redaktor
Katarzyna Więckowska

Projektant okładki
Paulina Dubiel

Redaktor techniczny
Małgorzata Pleśniar

Korektor
Marzena Marczyk

Łamanie
Grażyna Szewczyk

Copyright © 2014 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-031-0
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-8012-032-7
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 20,75. Ark. wyd. 23,5. Papier offset.
kl. III, 90 g Cena 28 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław